رویش روان شناسی، سال۱۳، شماره ۲، شماره پیاپی۹۵، اردیبهشت ۱۴۰۳
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),13(2), 2024

رابطه توانمندی‌های منش والدین و مهارت اجتماعی فرزندان با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان

The relationship between parents' character strengths and children's social skills with regard to the mediating role of emotion regulation

دکتر علیرضا شریفی اردانی (نویسنده مسئول)
دکترای روان‌شناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
فاطمه قهوه‌چی الحسینی
دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، یزد، ایران.
فائزه امیرسیف الدینی
کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرند، کرمان، ایران.
محمد صادق موسوی نژاد
دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، بوشهر، ایران.
سارنگ سلیمی ثابت
دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی گرایش کودک و نوجوان، گروه روانشناسی، دانشگاه علم و هنر، یزد، ایران.

Dr. Alireza Sharifi Ardani *
PhD in Educational Psychology, Department of psychology and Educational Science, University of Shiraz, Shiraz, Iran.
sharifiardani88@gmail.com
Fatemeh Ghahvehchi-Alhosseini
MSc student in Positive Islamic psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University of Yazd, Yazd, Iran.
Faezeh Amirseifadini
MSc in Clinical Psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Zarand Branch, Kerman, Iran.
Mohammad Sadegh Moosavi Nezhad
MSc student in General psychology, Faculty of Humanities, Payam Noor University, Bushehr, Iran.
Sarang Salimi Sabet
MSc student in Clinical Child and Adolescent Psychology, Department of psychology, University of science and arts, Yazd, Iran.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان در رابطه بین توانمندی‌های منش والدین با مهارت اجتماعی فرزندان بود. روش پژوهش توصیفی–همبستگی از نوع مدل سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری والدین دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بودند. حجم نمونه ۳۰۰ نفر بود که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و از این تعداد ۲۸۶ نفر پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های مهارت‌های اجتماعی (SSRS) گرشام و الیوت، (۱۹۹۰)، مشکلات در نظم‌بخشی هیجانی (DERS) گراتز و روئمر (۲۰۰۴) و آزمون مختصر توانمندی‌های منش (BST) پترسون و سلیگمن (۲۰۰۴) بودند. جهت تحلیل داده‌ها از معادلات ساختاری به روش حد اقل مربعات جزئی (PLS-SEM) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که مسیر مستقیم فضیلت‌های والدین به تنظیم هیجان خود (p=۰/۰۰۱) و همچنین مهارت اجتماعی فرزندان(p =۰/۰۰۱) به طور مثبت معنی‌دار است، مسیر تنظیم هیجانی به مهارت اجتماعی در والدین (p =۰/۰۰۱) به طور مثبت معنی‌دار است. یافته‌ها نشان داد که مسیر غیرمستقیم توانمندی‌های منش والدین به مهارت اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی (p =۰/۰۰۲) نیز معنی‌دار بوده است. شاخص‌های برازش مدل در وضعیت مطلوب بودند. با توجه به نتایج توانمندی‌های منش والدین با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی می‌تواند تبیین کننده مهارت اجتماعی فرزندان باشد.

واژه‌های کلیدی: *توانمندی‌های منش، مهارت اجتماعی، تنظیم هیجان، فرزندان.*

Abstract

This study aimed to investigate the mediating role of emotion regulation in the relationship between parents' character strengths and children's social skills. The research method was descriptive-correlation based on structural equation modeling. The statistical population was the parents of primary school students in Yazd city in the academic year 2021-2022. The sample size was 300 people and they were selected by the multi-stage cluster sampling method, and finally, 286 people completed the questionnaires. Research measurements included the Social Skills Rating System (SSRS) (Gresham & Elliott 1990), the Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS) (Gratz & Roemer, 2004), and the Brief Strength Test (BST) (Peterson and Seligman, 2004). The partial least square method (PLS-SEM) was used to analyze the data. The results showed that the direct path of parents' character strengths to emotional regulation (p=0.001) and children's social skills (p=0.001) is positively significant, and the path of parents' emotional regulation to children's social skills (p=0.001) is positively significant. The findings showed that the indirect path of character strengths to social skills due to the mediating role of emotional regulation is positively significant (p=0.002). According to the results of parents' character strengths, considering the mediating role of emotional regulation, it can explain children's social skills.

Keywords*: character strengths, social skill, emotion regulation, children.*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : فروردین ۱۴۰۲** **پذیرش: بهمن ۱۴۰۲** **ویرایش نهایی: اردیبهشت ۱۴۰۳**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

مقدمه

فرآیند اجتماعی شدن در طول عمر ادامه می‌یابد، کودکان یاد می‌گیرند که چگونه در خانه، مدرسه و در حین تعامل با همسالان رفتار کنند. با تبدیل‌شدن به نوجوانان و بزرگ‌سالان، به محیط‌های جدید مدرسه و محل کار می‌روند. همچنین آن‌ها باید یاد بگیرند که چگونه نقش شریک زندگی و والد بودن را ایفا کنند و در نهایت چگونه به عنوان یک عضو مسن‌تر جامعه رفتار کنند. در تعریفی گروسک و دیویدوف[1] (۲۰۲۱) بیان می‌کند که اجتماعی شدن فرایندی است که در آن اعضای جدید یک گروه با کمک اعضای مسن‌تر و با تجربه‌تر، برای یادگیری ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای مناسب گروه آماده می‌شوند. مهارت‌های اجتماعی نیز به عنوان رفتارهای مورد قبول اجتماع و یاد گرفته شده‌ای تعریف می‌شود که منجر به ارتباط با دیگران و بهبود کیفیت زندگی فرد می‌شود (کینگری[2] و همکاران، ۲۰۲۰).

نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی[3] و به ویژه مدل زیست‌بوم‌شناختی رشد انسان[4] (برونفن برونر و موریس[5]، ۲۰۰۶) تأکید خاصی بر فرایندهای مجاوری[6] چون تعامل والد– فرزند دارد. مدل فرایند فرزند پروری[7]، یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده شیوه فرزند پروری را ویژگی‌های شخصیتی والدین معرفی می‌کنند (بلسکی[8]، ۱۹۸۴؛ به نقل والتون[9] و همکاران، ۲۰۲۰) و پژوهشگران نیز بر این باورند که شخصیت و سایر صفات، نحوه پاسخ والدین به موقعیت‌های مختلف، فرزند پروری را تحت تأثیر قرار می‌دهد (والتون و همکاران، ۲۰۲۰ و تاربان و شاو، ۲۰۱۸). در ارتباط با ویژگی‌های فردی محققان و روانشناسان مثبت‌گرا با تمرکز بر رفاه فردی و اجتماعی در پی ویژگی‌های مثبت فردی هستند (ویلوبکووا[10] و همکاران، ۲۰۲۳). پترسون و سلیگمن[11] (۲۰۰۴؛ به نقل از ویلوبکووا و همکاران، ۲۰۲۳) جهت طبقه‌بندی ویژگی‌های مثبت، طبقه‌بندی ارزش‌ها در عمل (VIA)[12] را ارائه دادند که نشان‌دهنده توانمندی‌ها و فضایلی است که ساختار منش خوب[13] را در برمی‌گیرد. آن‌ها طی پژوهشی شش دسته از فضیلت‌های اصلی را شناسایی کردند که در آن‌ها ۲۴ توانمندی‌های شخصیت قابل اندازه‌گیری است که در زیر به آن اشاره می‌شود. ۱) فضیلت خرد و دانش[14] که شامل کسب و استفاده از دانش است و شامل توانمندی‌های خلاقیت، کنجکاوی، نگرش باز، عشق به یادگیری و دیدگاه و بینش است. ۲) فضیلت شجاعت[15] که به‌کارگیری اراده برای رسیدن به اهداف در مواجهه با مخالفت‌ها است و شامل توانمندی‌های شجاعت، پشتکار، صداقت و ذوق و شوق است. ۳) فضیلت انسانیت[16] نیز شامل توانمندی‌ها بین فردی چون عشق، مهربانی و هوش اجتماعی است (ویلوبکووا و همکاران، ۲۰۲۳). ۴) فضیلت عدالت[17] که زیربنای زندگی اجتماعی سالم است و شامل توانمندی‌های کار گروهی، انصاف و رهبری است. ۵) فضیلت اعتدال[18] که از افراط و تفریط جلوگیری می‌کند و شامل توانمندی‌های بخشش، فروتنی، احتیاط و خود تنظیمی است. ۶) فضیلت تعالی[19] که ارتباط را با جهان بزرگ‌تر ایجاد می‌کند و معنا می‌بخشد و شامل توانمندی‌های قدردانی از زیبایی و برتری، سپاسگزاری، امید، شوخ‌طبعی و معنویت است (ویلوبکووا و همکاران، ۲۰۲۳).

1. Grusec& Davidov
2. Kingery
3. ecological systems
4. bioecological model of human development
5 Bronfenbrenner, & Morris
6. Proximal Processes
7. Parenting Process Model
8. Belsky
9 .Walton
10. Vylobkova
11. Peterson and Seligman
12. Values-in-Action (VIA) classification
13. good character
14. Wisdom and knowledge
15. Courage
16. Humanity
17. Justice
18. Temperance
19. Transcendence

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

امروزه، مطالعات متعددی نشان می‌دهند توانمندی‌های منش، می‌تواند در افراد منجر به پیامدهای مثبتی چون بهزیستی روان‌شناختی (باومن[1] و همکاران، ۲۰۲۰ و واگنر[2] و همکاران، ۲۰۲۰)؛ عملکرد شغلی و پیشرفت تحصیلی (لیتمن-اوادیا[3] و همکاران، ۲۰۱۰) سرسختی روان شناختی[4] و تاب آوری (ساگال[5]، ۲۰۱۹؛ مارتینز-مارتی و روچ، ۲۰۱۷)؛ پذیرش همسالان (واگنر، ۲۰۲۰) گردد.

پژوهش‌هایی نیز اخیراً نشان دادند که توانمندی‌های منش والدین پیامدهای مثبت قابل توجهی در حوزه فرزند پروری دارند (ساگال، ۲۰۱۹؛ فرمونت[6] و همکاران، ۲۰۱۹ و شریفی اردانی و همکاران، ۱۴۰۲). با توجه نظریه زیست بوم شناختی رشد (برونفن برونر و موریس، ۲۰۰۶) و مدل فرایندی فرند پروری (بلسکی[7]، ۱۹۸۴؛ به نقل والتون و همکاران، ۲۰۲۰) که بر اهمیت ویژگی‌های والدین به عنوان نزدیک‌ترین زمینه به کودک تاکید دارند، به نظر می‌رسد توانمندی‌های منش در والدین نیز ویژگی‌های هستند که می‌توانند نقش مهمی در اجتماعی شدن و رشد مهارت‌های اجتماعی فرزندان داشته باشند.

اما چه فرایند و مکانیسمی توانمندی‌های منش والدین که نوعی ویژگی فردی هستند را به اجتماعی شدن و مهارت اجتماعی فرزندان پیوند می‌دهد؟ دانشمندان در فرایند رشد و اجتماعی شدن کودکان علاوه بر ویژگی‌های شخصیتی بر تنظیم هیجان نیز تاکید دارند به طوری که هاجل و پالی[8] (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند تنظیم هیجان والدین به دلیل میزان مشارکت آن‌ها در حل فصل مشکلات هیجانی و رفتاری دوران کودکی، از اهمیت بالایی برخوردار است. این محققان بر این باورند که تنظیم هیجانی والدین می‌تواند منجر به ارتقای رشد هیجانی و اجتماعی کودک شود. تنظیم هیجان فرایندی است که شامل راهبردهای آگاهانه و ناخودآگاهی است که افراد برای افزایش، حفظ یا کاهش یک یا چند جزء از یک پاسخ هیجانی از آن‌ها استفاده می‌کنند (گراس[9]، ۲۰۰۱؛ به نقل از بونفورد[10] و همکاران، ۲۰۲۰). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که رفتارهای مثبت والدین مانند مراقبت والدین، صمیمیت و حمایت به شدت با سازگاری بهتر کودکان و نوجوانان مرتبط است (موران[11] و همکاران، ۲۰۱۸). نتایج برخی از این پژوهش‌ها نشان دادند وضعیت هیجانی والدین مانند گرمی هیجانی والدین[12]، به عنوان جنبه مثبت از رفتارهای والدینی، نقش مهمی در نحوه فرزند پروری آن‌ها دارد (هوفر[13] و همکاران، ۲۰۲۰). برخی از پژوهشگران نیز معتقدند که گرمی هیجانی والد-کودک زیربنای ظرفیت فرزند پروری مثبت است و به عنوان عاملی محافظتی که تأثیر منفی تجربیات نامطلوب کودکان را کاهش می‌دهد و رشد سازگاری اجتماعی کودکان را تسهیل می‌کند، عمل می‌کند (رویز و همکاران[14]، ۲۰۲۰). همچنین در پژوهش‌های داخلی نیز پژوهشگران نشان داد که نحوه برخورد والدین در موقعیت‌های دشوار هیجانی می‌تواند اجتماعی شدن فرزندان را تحت تأثیر قرار دهد (شریفی اردانی و خرمائی، ۱۴۰۱). اخیراً در پژوهشی دیگر شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۲) نشان دادند توانمندی‌های منش که تشکیل‌دهنده فضیلت‌های انسان هستند، می‌توانند منجر به افزایش تنظیم هیجانی و همچنین منجر به کاهش برخوردهای غیر حمایتی والدین در موقعیت‌های دشوار هیجانی گردد.

همان طور که بیان شد نظرات و مدل‌های فرزندپروری (بلسکی، ۱۹۸۴؛ به نقل والتون و همکاران، ۲۰۲۰) بر نقش ویژگی‌های فردی والدین در فرزندپروری تاکید دارند، و همچنین پژوهش‌ها نیز به ویژگی‌هایی چون توانمندی‌های مثبت منش (ساگال، ۲۰۱۹؛ فرمون و همکاران، ۲۰۱۹) و همچنین تنظیم هیجان (هاجل و پالی، ۲۰۲۰؛ هوفر و همکاران، ۲۰۲۰ و شریفی اردانی و همکاران، ۱۴۰۲) در والدین اشاره دارند؛ با توجه به بررسی‌های انجام شده تاکنون پژوهشی در یک مدل علّی به بررسی نقش توانمندی‌های منش و تنظیم هیجان والدین در اجتماعی شدن فرزندان نپرداخته؛ بنابراین فهم روابط ساختاری بین این متغیرها می‌تواند نقش مهمی در فهم چگونگی شکل‌گیری مهارت اجتماعی کودکان و نقش والدین داشته باشد؛ لذا پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش واسطه ای تنظیم هیجان والدین در تبیین مهارت اجتماعی فرزندان بر اساس توانمندی‌های منش آنان است.

1. Baumann
2. Wagner
3. Littman-Ovadia
4. mental toughness
5. Sağkal
6. Fremont
7. Belsky
8. Hajal, & Paley
9. Gross
10. Bunford
11. Moran, Turiano, & Gentzler,
12. Parental emotional warmth
13. Höfer
14. Ruiz

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

در پژوهش حاضر گروه مورد مطالعه والدین هستند که نزدیک‌ترین افراد به کودک در حال رشد هستند. بر اساس نظریه زیست‌بوم‌شناختی (برونفن برونر و موریس، ۲۰۰۶) که رویکردی سیستمی و فرایندی به رشد کودک و فرزند پروری دارد، ویژگی‌های والدین از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رشد اجتماعی کودک است که فوری‌ترین زمینه برای کودک در حال رشد است، (برونفن برونر و موریس، ۲۰۰۶). بنابراین هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی فرایندهای علّی حاکم بر رابطه بین ویژگی‌های چون توانمندی‌های منش و همچنین تنظیم هیجان والدین با مهارت‌های اجتماعی در فرزندان بود.

روش

روش پژوهش توصیفی- همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری بود. برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از روش تحلیل معادلات ساختاری استفاده گردید. جامعه آماری شامل تمام والدین دانش آموزان مقطع ابتدایی دولتی شهر یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود که حدود ۸۳۰۰۰ دانش آموز برآورد شدند. از این جامعه با توجه به کلاین[1] (۲۰۲۳) بر اساس انتخاب حجم نمونه بر اساس ۱۰ تا ۲۰ نفر برای هر پارامتر، حجم نمونه ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شدند و نمونه گیری نیز به روش خوشه‌ای (چند مرحله‌ای) تصادفی انجام شد. ملاک ورود به پژوهش تحصیلات حداقل دیپلم و توانایی خواندن و نوشتن برای والدین، داشتن فرزند در مقطع ابتدایی در مدارس عادی، نداشتن مشکلات حاد زناشویی مثل طلاق برای والدین، و همچنین نبود اختلال خاص روان‌شناختی و جسمی در فرزند بود و ملاک خروج نیز نداشتن سواد در سطح خواندن و نوشتن، نداشتن توانایی و انگیزه لازم جهت تکمیل پرسشنامه به طور دقیق و کامل، مشکلات حاد زناشویی مانند طلاق و اختلال روان‌شناختی و جسمانی در فرزند بود. جهت نمونه‌گیری ابتدا فهرست مدارس تهیه و با رعایت نسبت جنسیت و جمعیت هر منطقه، مدارس انتخاب و پس از انتخاب مدارس، کلاس‌ها به طور تصادفی انتخاب و از طریق دانش‌آموزان، والدین آن‌ها برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند. از این تعداد ۲۸۶ نفر از والدین پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین طراحی گردید و از طریق شبکه های مجازی در دسترس در اختیار والدین قرار گرفت و همچنین به منظور رعایت ضوابط اخلاقی پژوهش علاوه بر راهنمایی‌های لازم که در دستورالعمل پرسشنامه‌ها ارائه شد، به والدین اطمینان داده شد که اطلاعات فقط در راستای اهداف پژوهش و بدون ذکر مشخصات هویتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از نرم‌افزار spss نسخه ۲۶ و همچنین جهت انجام معادلات ساختاری از نرم‌افزار SmartPLS3 استفاده شد.

ابزار سنجش

مقیاس مهارت‌های اجتماعی (SSRS) (نسخه والدین)[2]: این مقیاس توسط گرشام و الیوت (۱۹۹۰) تهیه و اعتبار سنجی شد و دارای ۳۶ گویه و ۴ مؤلفه است. مؤلفه‌های این مقیاس شامل مؤلفه‌های همکاری، جرئت‌ورزی، خود کنترلی و مسئولیت‌پذیری است. این مقیاس در مقیاس لیکرت ۳ درجه‌ای (۰ هرگز، ۱ گاهی اوقات و ۲ اغلب) نمره‌گذاری می‌شود. گرشام و الیوت[3] (۱۹۸۹) پایایی مؤلفه‌های این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ بین ۰/۷۰ تا ۰/۹۵ گزارش کردند. در پژوهشی دیگر گرشام و همکاران (۲۰۱۱) که مقیاس مهارت اجتماعی و خرده مقیاس‌های آن با شاخص مشکلات رفتاری[4] دارای همبستگی منفی (۰/۴۵- تا ۰/۷۴-r=)، مقیاس مشکلات درونی سازی شده[5] (۰/۲۶- تا ۰/۷۲-r=) و با مقیاس مشکلات برون سازی شده[6] (۰/۳۶- تا ۰/۸۴-r=) است که نشان‌دهنده روایی واگرا و این مقیاس و خرده مقیاس‌هایش رابطه‌ای مثبت با مقیاس‌های کنترل خود (۰/۴۱ تا ۰/۶۹=r)[7]، اشتیاق[8] (۰/۲۸ تا ۰/۷۱=r) و همدلی[9] (۰/۳۲ تا ۰/۵۷=r) را نشان داد که روایی همگرا این مقیاس را نشان می‌دهد. شریفی اردانی و خرمایی (۱۴۰۱) جهت استفاده از این ابزار در پژوهش خود تحلیل عامل تأییدی به روش حداقل مربعات جزئی[10] انجام دادند که شاخص‌های برازش مدل در سطح قابل‌قبولی قرار داشت

1. Kline
2. social skills rating system (SSRS)
3. Gresham, & Elliott
4. Problem behaviors
5. Internalizing
6. Externalizing
7. Self-control
8. Engagement
9. Empathy
10. partial least squares(PLS-SEM)

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

(SRMR=۰/۰۸۴ و NFI=۰/۶۱) و پایایی با استفاده از شاخص آلفای کرونباخ برای نمره کل مقیاس ۰/۹۰ محاسبه و این شاخص برای مؤلفه‌های همکاری۰/۸۳، جرئت‌ورزی ۰/۷۵، مسئولیت‌پذیری ۰/۷۱و خود کنترلی ۰/۸۰ محاسبه گردید. در پژوهش حاضر نیز نتایج تحلیل عامل تأییدی نشان داد تمام مؤلفه‌های این مقیاس دارای بار عاملی قابل قبول هستند و مدل نهایی به لحاظ شاخص‌های برازش در سطح قابل قبول قرار دارد (SRMR=۰/۰۸۱ و NFI=۰/۷۳). مقدار آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ محاسبه شد و این شاخص برای مؤلفه‌های همکاری ۰/۷۹، جرئت ورزی ۰/۷۴، مسئولیت‌پذیری ۰/۷۳و خود کنترلی ۰/۸۲ محاسبه گردید.

مقیاس تنظیم هیجان (DERS)[1]: این مقیاس که توسط گراتز و روئمر[2] (۲۰۰۴) تهیه و اعتبار یابی شد دارای ۳۶ گویه است و در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱ کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود. گراتز و روئمر (۲۰۰۴) در تحلیل عامل اکتشافی به روش مؤلفه های اصلی نشان داند DERS دارای شش مؤلفه است که ۵۵/۶۸ درصد واریانس کل مقیاس را تبیین می‌کنند. این مقیاس دارای مؤلفه‌های عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی، مشکل در اشتغال به رفتار هدفمند، مشکل در کنترل تکانه، عدم آگاهی هیجانی، دسترسی محدود به راهبردهای نظم‌بخشی هیجانی و عدم وضوح هیجانی است. این محققان پایایی مؤلفه‌های این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۹۳ و برای مؤلفه‌ها به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۹، ۰/۸۶، ۰/۸۵، ۰/۸۸، ۰/۸۴، گزارش کردند. روایی و پایایی این مقیاس توسط خان‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) در جامعه ایرانی مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش ساختار عاملی این مقیاس شش عامل را نشان داد که با پژوهش گراتز و روئمر (۲۰۰۴) هماهنگ بود. این پژوهش ضرایب آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های این مقیاس را بین ۰/۸۶ تا ۰/۸۸ گزارش داده‌اند. ضریب پایایی باز آزمایی پس از یک هفته، برای این زیر مقیاس‌ها بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۱ را نشان داد. در پژوهش حاضر نیز نتایج تحلیل عامل تأییدی نشان داد تمام مؤلفه های این مقیاس دارای بار عاملی قابل قبول هستند و مدل نهایی به لحاظ شاخص‌های برازش در سطح قابل قبول قرار دارد (SRMR=۰/۰۸ و NFI= ۰/۸۵). مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ محاسبه شد و این شاخص برای مؤلفه‌های پذیرش ۰/۷۳، رفتار هدفمند ۰/۸۱، کنترل تکانه ۰/۷۶و آگاهی هیجانی، ۰/۶۳ و راهبرد، ۰/۸۲ و وضوح هیجانی، ۰/۶۴محاسبه گردید.

مقیاس کوتاه توانمندی‌های منش (BST)[3]: مقیاس کوتاه توانمندی‌های منش توسط پترسون و سلیگمن (۲۰۰۴؛ به نقل از زبیر[4]و همکاران، ۲۰۱۸) تهیه شد که شامل ۲۴ گویه است که در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای با گزینه‌های پاسخ از هرگز (۱) تا همیشه (۵) نمره گذاری می‌شود. به‌طورکلی، نمرات می‌تواند از حداقل ۲۴ تا حداکثر ۱۲۵ متغیر باشد و امتیاز بالا نشان‌دهنده حضور بیشتر توانمندی‌های منش است. پیترسون و سلیگمن (۲۰۰۴؛ به نقل از زبیر و همکاران، ۲۰۱۸)، آلفای کرونباخ BST را که شامل شش خرده مقیاس است که برای خردمندی (۰/۷۰)، شجاعت (۰/۷۲)، انسانیت (۰/۷۱)، عدالت (۰/۷۱)، اعتدال (۰/۷۰) و تعالی (۰/۷۳). در پژوهشی در کشور پاکستان زبیر و همکاران (۲۰۱۸)، آلفای کرونباخ ۰/۸۲ برای کل BST به دست آمد. درحالی‌که برای خرده مقیاس‌ها از ۰/۷۱- ۰/۷۹ متغیر بود. با توجه به این که در پژوهش‌های داخلی بیشتر از نسخه ۴۸ گویه‌ای مقیاس توانمندی‌های منش استفاده شده و هنوز پژوهشی به بررسی شاخص‌های روان‌سنجی BST ۲۴ گویه‌ای نپرداخته است، بنابراین در پژوهش حاضر جهت استفاده از این ابزار تحلیل عامل تأییدی صورت گرفت. با توجه نتایج تحلیل عامل تأییدی گویه ۴ از مؤلفه خردمندی، گویه ۶ از مؤلفه شجاعت دارای بار عاملی کمتر از ۰/۶۰ بودند که جهت اصلاح و برازش مدل از تحلیل حذف‌شده‌اند. مدل نهایی به لحاظ شاخص‌های برازش مدل قبل از اصلاح مدل (SRMR=۰/۱۲ و NFI=۰/۴۰) و بعد از اصلاح مدل (SRMR=۰/۰۸ و NFI= ۰/۷۰) است که نشانگر بهبود شاخص‌ها بعد از اصلاح مدل است و آلفای کرونباخ BST برای خردمندی (۰/۷۲)، شجاعت (۰/۶۰)، انسانیت (۰/۷۵)، عدالت (۰/۶۵)، اعتدال (۰/۷۳) و تعالی (۰/۷۸) است.

یافته ها

توصیف جمعیت شناختی: والدین شرکت‌کننده در پژوهش حاضر شامل ۲۸۶ نفر بودند که از ۲۲۴ نفر (۷۸ درصد) مادر و ۶۲ نفر (۲۱ درصد) پدر تشکیل شدند. میانگین سنی مادران ۳۸/۸۰ (۶/۳۴) سال و میانگین سنی پدران ۴۰/۱۳ (۶/۲۴) سال بود. میانگین سنی فرزندان

1. Emotion Regulation Scale (DERS)
2. Gratz, & Roemer
3. Brief Strength Test (BST)
4. Zubair

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

نیز برابر با ۸/۵۲ (۲/۵۲) بود. در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرها پژوهش آمده است. در جدول ۱ ماتریس همبستگی و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۱. ماتریس همبستگی و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۱-خردمندی	۱																		
۲-شجاعت	۰/۷۱**	۱																	
۳-انسانیت	۰/۶۷**	۰/۶۹**	۱																
۴-عدالت	۰/۶۹**	**۷۰/۶	۰/۷۲**	۱															
۵-اعتدال	۰/۶۱**	**۷۰/۶	۰/۷۴**	۰/۷۱**	۱														
۶-تعالی	۰/۶۵**	۰/۷۴**	۰/۷۳**	۰/۷۴**	۰/۷۸**	۱													
۷-نمره کل	**۴۰/۸	۰/۸۶**	۰/۸۷**	۰/۸۶**	۰/۸۷**	۰/۹۰**	۱												
۸-همکاری	۰/۱۹**	۰/۱۴*	۰/۰۹-	۰/۰۳-	۰/۰۴-	۰/۰۸	۰/۱۱*	۱											
۹-جرئت ورزی	۰/۰۱	۱۰/۰	۰/۰۸	*۳۰/۱	۰/۰۶	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۶۴**	۱										
۱-مسئولیت‌پذیری	۰/۰۲	۰/۰۲-	۵۰/۰	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۰۲	**۲۰/۵	۰/۷۲**	۱									
۱۱-خود کنترلی	۰/۰۱۸	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۱۴*	۰/۰۴	۰/۰۳	۵۰/۰	۰/۵۶**	۰/۶۱**	۰/۶۶**	۱								
۱۲-نمره کل	۰/۰۶	۰/۰۶-	۰/۰۴	۰/۰۹	۳۰/۰	۰/۰۲	۱۰/۰	۰/۸۰۵**	۰/۸۸**	۰/۸۴**	**۵۰/۸	۱							
۱۳-پذیرش	**۲۰/۵	۰/۴۳**	۰/۳۹**	۰/۳۵**	۰/۳۵**	۰/۳۷**	**۷۰/۴	۰/۱۳*	۰/۰۹-	*۵۰/۱	۰/۱۲*	۰/۱۴*	۱						
۱۴-رفتار هدفمند	۰/۳۸**	۰/۳۲**	۰/۲۴**	۰/۲۲**	۰/۲۲**	۰/۲۵**	**۲۰/۳	۰/۱۶**	۰/۲۵**	۰/۲۳**	۰/۲۳**	۰/۲۶**	۰/۵۷**	۱					
۱۵-کنترل تکانه	۰/۴۱**	۰/۴۱**	۰/۳۵**	۰/۲۹**	**۳۰/۳	**۳۰۰/	۰/۴۰**	**۷۰/۱	۰/۲۰**	۰/۲۲**	۰/۲۱**	**۴۰/۲	**۳۰/۶	۰/۵۸**	۱				
۱۶-وضوح هیجانی	**۳۰/۵	**۲۰/۵	۰/۴۷**	۰/۴۱**	۰/۴۳**	۰/۴۶**	۰/۵۴**	۰/۲۰**	۰/۱۰	۰/۱۶**	۰/۱۶**	۰/۱۸**	۰/۶۳**	۰/۵۵**	۰/۵۳**	۱			
۱۷-آگاهی	۶۰/۰	-۰/۰۱	۰/۰۷	*۳۰/۱	۰/۰۳	۷۰/۰	۰/۰۴	**۸۰/۳	۰/۵۱**	**۲۰/۴	۰/۵۱**	**۵۰/۵	۰/۳۰**	**۴۰/۳	۰/۳۶**	۰/۱۷**	۱		
۱۸-راهبرد	۰/۵۱**	۰/۴۹**	**۲۰/۴	۰/۴۰**	۰/۳۸**	۰/۴۵**	۰/۵۱**	۰/۱۷**	**۷۰/۱	۰/۱۹**	**۲۰۰/	**۱۰/۲	**۷۰/۶	۰/۷۰**	**۹۰/۶	**۱۰/۶	۰/۳۵**	۱	
۱۹-نمره کل	۰/۵۸**	۰/۵۵**	۰/۵۰**	۰/۴۷**	۰/۴۵**	۰/۴۹**	**۹۰/۵	۰/۰۹	۰/۰۵	۰/۱۲*	۰/۰۸	۰/۱۰	۰/۸۴**	۰/۷۶**	۰/۷۶**	۰/۷۸**	۰/۱۱	**۵۰/۸	۱
میانگین	۹/۹۱	۸/۲۲	۶/۳۶	۶/۴۳	۸/۱۲	۱۰/۵۹	۴۹/۶۵	۱۰/۵۲	۱۲/۶۰	۷/۸۳	۹/۹۰	۴۲/۰۷	۲۱/۲۲	۱۴/۵۲	۱۵/۰۲	۱۲/۳۰	۲۱/۳۵	۲۲/۸۳	۱۱۰/۳۹
انحراف استاندارد	۳/۸۶	۳/۲۷	۳/۱۲	۲/۸۷	۳/۶۰	۴/۳۶	۱۸/۳۳	۳/۴۴	۴/۰۵	۲/۸۰	۳/۵۸	۱۲/۰۶	۵/۷۵	۳/۸۵	۳/۵۴	۳/۳۳	۴/۸۲	۴/۷۷	۱۷/۴۲
چولگی	۰/۳۴	۰/۳۲	۰/۱۳	۰/۲۷	۰/۲۷	۰/۲۲	۰/۴۳	-۰/۲۵	-۰/۵۵	-۰/۰۳	-۰/۱۰	-۰/۳۶	۰/۳۱	۰/۰۵	-۰/۰۵	-۰/۰۷	۰/۱۶	-۰/۴۶	۰/۴۴
کشیدگی	۰/۲۰	-۰/۱۵	-۰/۷۸	-۰/۶۱	-۰/۳۵	-۰/۴۷	-۰/۲۰	۰/۹۱	۰/۹۹	۰/۸۹	۰/۷۴	۰/۸۹	۰/۳۸	۰/۱۹	۰/۸۸	۰/۲۳	۰/۶۶	۰/۸۸	۰/۶۶

* P< ۰/۰۵ **P< ۰/۰۱

ماتریس همبستگی رابطه بین متغیر های پژوهش را نشان می‌دهد و با توجه به آن می‌توان گفت که بین متغیر های پژوهش در اکثر موارد در سطح ۰/۰۵ و ۰/۰۱ همبستگی معنی‌دار وجود دارد. همچنین در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرها قابل مشاهده هستند. نتایج نشان می‌دهد میزان کجی/کشیدگی در زیر سطح ±۱ هستند که نشان‌دهنده قابل‌قبول بودن توزیع داده‌ها است. در پژوهش حاضر نتایج شاخص VIF برای تمام متغیرهای آشکار در سطح (VIF>۳) است که نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی است(سرستد[1] و همکاران، ۲۰۲۲). نتایج خروجی مدل معادلات ساختاری در شکل ۱ قابل‌مشاهده است.

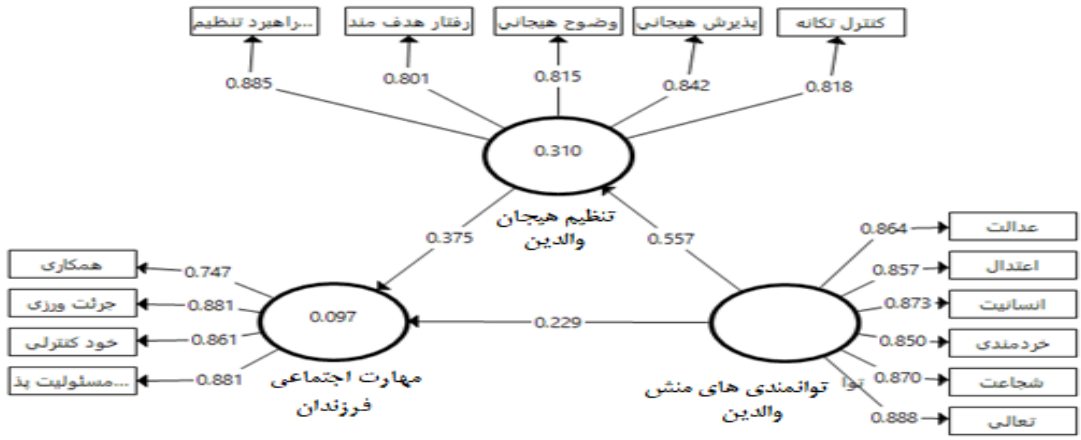

شکل (۱) نتایج معادلات ساختار (خروجی نهایی حداقل مربعات جزئی)

1. Sarstedt

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

شاخص‌های برازش مدل قبل از اصلاح مدل (SRMR=۰/۰۹۴ و NFI=۰/۶۸) و بعد از اصلاح مدل (SRMR =۰/۰۷ و NFI= ۰/۸۸) است که نشان‌دهنده بهبود شاخص‌ها بعد از اصلاح مدل است. یافته‌های مربوط به اثرات مستقیم و اثرات کل در جدول ۲ خلاصه‌شده است. همان طور که خروجی معادلات ساختاری در شکل ۱ و همچنین جدول ۲ مشاهده می‌شود، مسیر مستقیم توانمندی‌های والدین به تنظیم هیجان خود (β=۰/۵۶، p=۰/۰۰۱) و همچنین مهارت اجتماعی فرزندان(β=۰/۲۳، p=۰/۰۰۱) به طور مثبت معنی‌دار است، مسیر تنظیم هیجانی به مهارت اجتماعی در فرزندان (β=۰/۳۷، p=۰/۰۰۱) به طور مثبت معنی‌دار است. اثرات غیرمستقیم نیز نشان داد که توانمندی‌های منش والدین با توجه به نقش واسطه‌ای تنظیم هیجانی (β=۰/۲۰، p=۰/۰۰۲) می‌تواند تبیین کننده مهارت اجتماعی فرزندان باشد.

جدول ۲. برآوردهای ضرایب اثر مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل

جهت مسیرها	اثرات مستقیم			اثرات غیرمستقیم			اثرات کل		
	β	T	P	β	T	P	β	T	P
تنظیم هیجان -> مهارت اجتماعی	۰/۳۷	۴/۸۸	۰/۰۰۰۱	--	--	--	۰/۳۷	۴/۸۸	۰/۰۰۰۱
توانمندی‌های والدین-> تنظیم هیجان	۰/۵۶	۸/۳۷	۰/۰۰۰۱	--	--	--	۰/۵۵	۸/۳۷	۰/۰۰۰۱
توانمندی‌های والدین -> مهارت اجتماعی	۰/۲۳	۳/۰۶	۰/۰۰۲	--	--	--	۰/۰۲	۰/۲۲	۰/۸۲
توانمندی‌های والدین -> تنظیم هیجان -> مهارت اجتماعی				۰/۲۰	۳/۶۴	۰/۰۰۲	--	--	--

جدول ۳ شاخص‌های بررسی مدل اندازه گیری و برازش مدل را نشان می‌دهد. شاخص‌های روایی و پایایی معیارهای ضریب آلفای کرونباخ، ضریب دایلون-گولداشتینrho_A و پایایی ترکیبی (CR)[1] گزارش شد که همه از ملاک ۰/۷۰ بالاتر هستند. اعتبار همگرا با استفاده از میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE)[2] استفاده شد که AVE نیز از ملاک ۰/۵۰ بالاتر است و مورد تائید است.

جدول ۳- بارهای عاملی و شاخص‌های روایی و پایایی و کیفیت متغیرهای پژوهش

شاخص‌های ارزیابی	میانگین شاخص‌های روایی و پایایی				میانگین شاخص‌های کیفیت مدل				شاخص‌های برازش	
	آلفای کرونباخ	rho_A	CR	AVE	R^2	CV Com	CV Red	SRMR	NFI
مدل پژوهش	۰/۸۳	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۶۹	۰/۲۰	۰/۵۲	۰/۱۱	۰/۰۷	۰/۸۸
معیار تصمیم	۰/۷۰<	۰/۷۰<	۰/۷۰<	۰/۵۰<	۰/۰۲<	۰/۰۲<	۰/۰۲<	۰/۱۰<	۰/۹۰<

شاخص‌های روایی متقاطع (CvCom)[3] و شاخص افزونگی (CVRed)[4] و ضریب تعیین R^2 گزارش شد که مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ برای این سه شاخص به ترتیب میزان کیفیت کم، متوسط و زیاد را برای مدل اندازه‌گیری ارائه می‌دهند. با توجه به میانگین CvCom برابر با ۰/۴۵۲ و میانگین CV Red برابر با ۰/۱۱ می‌توان کیفیت قابل قبول را مدل ارزیابی نمود. میانگین R^2 تعدیل‌شده برای متغیرهای مدل برابر با ۰/۲۰ به دست آمد که نشان‌دهنده قابل‌توجه بودن اثر متغیرها در مدل هستند. شاخص برازشSRMR مدل در بعد از اصلاح مدل در سطح قابل قبول<۰/۱۰ قرار گرفت، و شاخص NFI مدل بعد از اصلاح به آستانه مطلوب >۰/۹۰ مورد نظر نزدیک شد که قابل قبول است.

1. composite reliability (CR)
2. average variance extracted (AVE)
3. Construct Crossvalidated Communality
4. Construct Crossvalidated Redundancy

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان والدین در پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی فرزندان بر اساس توانمندی‌های منش والدین انجام گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که توانمندی‌های منش پیش‌بینی کننده تنظیم هیجان در والدین و همچنین مهارت اجتماعی در فرزندان است. این یافته همسو با نظریه‌هایی است که ویژگی‌های شخصیتی والدین را یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده فرزند پروری والدین می‌دانند و همچنین همسو با نتایج پژوهشگرانی است که شخصیت والدین را در شکل‌گیری فرزند پروری دخیل می‌دانند (والتون و همکاران، ۲۰۲۰ و تاربان و شاو، ۲۰۱۸). این یافته‌ها در ارتباط با نقش توانمندی‌های منش والدین در پیش‌بینی تنظیم هیجان و همچنین مهارت اجتماعی فرزندان، با پژوهش‌های کورال-وردوگو و همکاران (۲۰۱۵) مارتینز-مارتی و روچ (۲۰۱۷)؛ مولر و استالمن (۲۰۱۹)؛ ساگال (۲۰۱۹)؛ باومن و همکاران (۲۰۲۰) و واگنر (۲۰۲۰) شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۲) همسو است که نشان‌دهنده نقش توانمندی‌های منش بر پیامدهای مثبت روان‌شناختی در حوزه های گوناگون است. در تبیین این یافته باید گفت توانمندی‌ها منش که نشان‌دهنده فضیلت‌های مرکزی هستند هر یک به نوعی می‌توانند منجر به تنظیم هیجانی در والدین گردند به عنوان نمونه فضیلت خرد که مستلزم کسب و استفاده از دانش است و شامل توانمندی‌های چون خلاقیت و اندیشیدن به روش‌های بدیع و سازنده برای انجام کارها است، می‌تواند منجر به تنظیم هیجان والدین در موقعیت‌های گوناگون شود و هم الگویی جهت اجتماعی شدن فرزند و کسب مهارت‌های چون همکاری و مسئولیت‌پذیری باشد. فضیلت خردمندی شامل توانمندی چون نگرش باز است که بیانگر اندیشیدن به چیزها از طریق گوناگون و بررسی آن‌ها از همه جهات است. خردمندی می‌تواند منجر به جلوگیری از کنش‌های هیجانی غیر قابل‌کنترل شود که خود با مؤلفه‌های چون کنترل تکانه از مؤلفه‌های تنظیم هیجانی هماهنگ هست و از سویی این توانمندی منشی می‌تواند الگویی برای مهارت اجتماعی و به ویژه مهارت خودکنترلی گردد. سایر توانمندی‌های از این فضیلت هم عشق به یادگیری و دیدگاه و بینش نیز می‌تواند در تنظیم هیجان والدین مؤثر باشد و هم منجر به ایجاد فضایی برای رشد مهارت‌های اجتماعی در فرزندان گردد.

فضیلت شجاعت که شامل اعمال اراده برای دستیابی به اهداف در مواجهه با مخالفت‌ها همراه است و شامل توانمندی‌های شجاعت، پشتکار، صداقت و ذوق و شوق است (ویلوبکووا و همکاران، ۲۰۲۳). فضیلت شجاعت می‌توانند شرایط خانواده و محیط فرزند پروری را به سمت تعدیل هیجان‌های منفی و تنظیم هیجان فراهم کنند و از سویی دیگر با ایجاد جو عاطفی حمایتی در خانواده منجر به رشد مهارت‌های اجتماعی چون جرئت ورزی و ابراز وجود گردد که شاخص‌های مهم مهارت اجتماعی فرزندان است. فضیلت انسانیت که شامل توانمندی‌ها بین فردی چون عشق، مهربانی و هوش اجتماعی است، (ویلوبکووا و همکاران، ۲۰۲۳)، می‌تواند در والدین هم منجر به کاهش مشکلات در تنظیم هیجانی شود و هم از سویی با ایجاد جوی حمایتی و همچنین از طریق الگوسازی تشویق رفتارهای اجتماعی و حتی رفتارهای جامعه پسند به مهارت اجتماعی فرزندان در مقوله‌هایی چون همکاری کمک کنند. فضیلت عدالت شامل به توانمندی‌های کار گروهی، انصاف و رهبری است. فضیلت اعتدال که شامل توانمندی‌های بخشش، فروتنی و خود تنظیمی است. فضیلت تعالی که در برگیرنده قدردانی از زیبایی و برتری، سپاسگزاری، امید، شوخطبعی و معنویت است، این توانمندی‌ها همه می‌توانند تسهیل‌کننده تنظیم هیجانی والدین و کاهش‌دهنده نقص در تنظیم هیجانی آن‌ها باشند. فضیلت تعالی والدین می‌تواند نقشی مهم در اجتماعی شدن فرزندان داشته باشد چرا که با توانمندی‌های قدردانی از زیبایی و برتری، سپاسگزاری، امید، شوخطبعی و معنویت می‌تواند شرایط مطلوب جهت کسب مهارت‌های اجتماعی چون همکاری، مسئولیت‌پذیری و جرئت ورزی را در کودکان فراهم کنند.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر رابطه تنظیم هیجان والدین با مهارت اجتماعی در فرزندان به طور مثبت معنی‌دار است. این یافته با پژوهش‌های پیشین هاجل و پالی (۲۰۲۰) و شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۲) که نشان دادند تنظیم هیجان والدین در حل فصل مشکلات هیجانی و رفتاری دوران کودکی، و افزایش مهارت اجتماعی فرزندان از اهمیت بالایی برخوردار است، همسو است. این یافته همچنین با پژوهش‌های لی و همکاران (۲۰۱۹)؛ لیسا و همکاران (۲۰۱۹)؛ ژائو و همکاران (۲۰۱۸) و رویز و همکاران (۲۰۲۰) که نقش سازنده گرمی هیجانی والدین در سازگاری اجتماعی فرزندان اشاره کردند، نیز همسو است.

در تبیین این یافته باید گفت تنظیم هیجانی والدین از طریق ایجاد فضای تربیتی آرام و دور از تنش در خانواده می‌تواند الگوسازی برای مهارت‌های اجتماعی چون خود کنترلی، جرئت ورزی، همکاری و مسئولیت‌پذیری در فرزندان گردد، تنظیم هیجان در والدین می‌تواند پیش بینی کننده مثبت مهارت اجتماعی در فرزندان باشد و منجر به افزایش مهارت اجتماعی فرزندان گشته است. به نظر می‌رسد تنظیم هیجان که دربرگیرنده مؤلفه‌هایی چون پذیرش، کنترل تکانه، وضوح هیجانی، رفتار هدفمند و راهبردهای تنظیم است توانسته در

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

موقعیت‌های اجتماعی بروز پیدا کند و منجر به اجتماعی شدن فرزندان گردد و در بافت فرزند پروری و خانواده توانسته به اجتماعی شدن فرزندان کمک کنند و این می‌تواند به این علت باشد که والدین با تنظیم هیجان بالا بیشتر در محیط خانواده و اجتماع به تعامل با فرزند خود می‌پردازند و از آنجا که مهارت اجتماعی در خانواده و همچنین در محیط اجتماعی گسترده‌تر شکل می‌گیرد و والدین خودتنظیم بیشتر در رفتارهای مرتبط با اجتماعی سازی فرزندان مشارکت می‌کنند، می‌تواند تبیین‌کننده این یافته باشد.

یافته‌ها همچنین نشان داد که مسیر غیرمستقیم توانمندی‌های منش والدین به مهارت اجتماعی با توجه به نقش واسطه تنظیم هیجان نیز معنی‌دار است. این یافته با پژوهش‌هایی که به نقش سازنده تنظیم هیجان در شکل‌گیری مهارت اجتماعی اشاره دارند همسو است که می‌توان به هاجل و پالی (۲۰۲۰)؛ لی و همکاران (۲۰۱۹)؛ لیسا و همکاران (۲۰۱۹)؛ رویز و همکاران (۲۰۲۰)؛ شریفی اردانی و خرمائی (۱۴۰۱) و شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۲) اشاره کرد. نتایج نشان داد علاوه ارتباط مثبت بین توانمندی‌های منش با تنظیم هیجانی و مهارت اجتماعی فرزندان به نظر می‌رسد توانمندی‌های منش وقتی همراه با تنظیم هیجان والدین در بافت فرزند پروری قرار می‌گیرد نتیجه‌ای مثبت در اجتماعی شدن فرزندان دارد. توانمندی‌های منش به لحاظ فردی برای والدین دارای اثرات مثبت چون تنظیم هیجان است و وقتی در بافت فرزند پروری همراه با تنظیم هیجان می‌گردد منجر به افزایش مهارت اجتماعی در فرزند می‌شود.

با توجه به نتایج توانمندی‌های منش والدین هم به طور مستقیم و هم به واسطه تنظیم هیجانی والدین می‌تواند تبیین کننده مهارت اجتماعی فرزندان باشند. بنابراین نتایج پژوهش حاضر می‌تواند نقش و اهمیت توانمندی‌های منش و همچنین تنظیم هیجان والدین را در اجتماعی شدن فرزندان نشان دهد که کاربرد های تربیتی قابل‌توجهی برای مشاوران در حوزه فرزند پروری دارد.

در پژوهش حاضر از نسخه آنلاین پرسشنامه‌ها استفاده شد که می‌تواند محدودیت‌هایی را ایجاد کند. ازجمله محدودیت‌های روش‌شناختی که در پژوهش‌های مبتنی بر همبستگی، تبیین علّی از یافته‌ها است و علیرغم استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری جهت رفع این محدودیت، باید در استنباط علّی جانب احتیاط رعایت شود. از دیگر محدودیت‌هایی روش شناختی پژوهش حاضر، می‌توان به ابزارهای پژوهش به ویژه پرسشنامه مهارت اجتماعی فرزندان اشاره کرد که توسط والدین ارزیابی می‌شود و این می‌تواند سو گیری ایجاد کند؛ لذا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از ابزارهای استفاده شود که سو گیری در ارزیابی مهارت اجتماعی فرزندان را کاهش دهد، مثلاً توسط فردی دیگر غیر از والدین مانند مربی این ارزیابی صورت گیرد. با توجه به این که در پژوهش حاضر متغیر مهارت اجتماعی در فرزندان مورد توجه قرار گرفت پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده پژوهشگران مشکلات رفتاری و اجتماعی نیز مانند پرخاشگری و نافرمانی را مورد توجه قرار دهند تا اثرات متغیرهای توانمندی‌های منش و همچنین تنظیم هیجانی والدین بر نیم رخ‌های پایین مهارت اجتماعی کودکان نیز مشخص گردد.

نویسندگان پژوهش بر خود لازم می‌دانند از تمامی والدین محترم ساکن در شهر یزد که صمیمانه در انجام این پژوهش همکاری کردند، نهایت سپاس و قدردانی را به عمل آورند.

منابع

خان‌زاده، م.، سعیدیان، م.، حسین‌چاری، م.، و ادریسی، ف. (۱۳۹۱). ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس دشواری در نظم‌بخشی هیجانی، *نشریه بین‌المللی علوم رفتاری*، ۶(۱)، ۸۷-۹۶. http://www.behavsci.ir/article_67768_01a5f82ae30d4cbf3dd322fd6618c7eb.pdf

شریفی اردانی، ع.، و خرمائی، ف. (۱۴۰۱). رابطه سرمایه اجتماعی و فرهنگی والدین با مهارت‌های اجتماعی فرزندان: نقش واسطه‌ای سبک‌های والدین در برخورد با هیجانات منفی کودکان، *فصلنامه پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۱(۴۵)، ۱۲۱-۱۴۲. doi: 10.22034/spr.2022.313182.1697

شریفی اردانی، ع.، و خرمائی، ف. (۱۴۰۱). مهارت‌های اجتماعی فرزندان بر اساس سرمایه اجتماعی خانواده با توجه به نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی والدین. *رویش روان شناسی*، ۱۱ (۲)، ۷۰-۵۹. http://frooyesh.ir/article-1-3211-fa.html

شریفی اردانی، ع.، یاوری، ف.، سجادی پور، ف.، یزدانی، س.، و اکرمی ابرقوئی، غ. (۱۴۰۲). بررسی نقش توانمندی‌های منش والدین در تبیین اجتماعی سازی هیجانی با توجه به نقش میانجی‌گری نظم‌بخشی هیجان. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۳(۴۹)، ۴۵-۶۰. doi: 10.22034/spr.2023.381953.1815

Baumann, D., Ruch, W., Margelisch, K., Gander, F., & Wagner, L. (2020). Character strengths and life satisfaction in later life: An analysis of different living conditions. *Applied Research in Quality of Life*, 15(2), 329-347. https://doi.org/10.1007/s11482-018-9689-x

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]

Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon (Series Ed.) & R. M. Lerner (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Theoretical model of human development (pp. 793-828)*. New York, NY: John Wiley. https://psycnet.apa.org/record/2006-08774-014

Bunford, N., Dawson, A. E., Evans, S. W., Ray, A. R., Langberg, J. M., Owens, J. S., ... & Allan, D. M. (2020). The difficulties in emotion regulation scale–parent report: A psychometric investigation examining adolescents with and without ADHD. *Assessment*, 27(5), 921-940. https://doi.org/10.1177/1073191118792307

De Moura, T. C., & Gerhardt, B. C. (2021). Social Skills. *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*, 7756-7758. https://doi.org/10.1007/978-3-319-19650-3_2539

Fremont, E., Friedrich, E., Silva, K., Ford, C., & Miller, V. (2019). 214. Development of a primary care-based intervention to promote parent-adolescent communication about character strengths. *Journal of Adolescent Health*, 64(2), S109 . https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.10.231.

Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 41-54. https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94

Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990). *Social skills rating system: manual*. Circle Pines, MN: American Guidance. https://doi.org/10.1177/073428299201000215

Gresham, F. M., Elliott, S. N., Vance, M. J., & Cook, C. R. (2011). Comparability of the Social Skills Rating System to the Social Skills Improvement System: Content and psychometric comparisons across elementary and secondary age levels. *School Psychology Quarterly*, 26(1), 27–44.https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0022662

Grusec, J. E., & Davidov, M. (2021). *Socializing children*. Cambridge University Press. https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/9781108920780

Hajal, N. J., & Paley, B. (2020). Parental emotion and emotion regulation: A critical target of study for research and intervention to promote child emotion socialization. *Developmental Psychology*, 56(3), 403–417. https://doi.org/10.1037/dev0000864

Henriques, G. R. (2016). *Teaching clinical decision-making*. In Magnavita, J. (), Clinical decision-making in behavioral and mental health practice (pp. 273–307). Washington, DC: American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/14711-011

Höfer, S., Gander, F., Höge, T., & Ruch, W. (2020). Character strengths, well-being, and health in educational and vocational settings. *Applied research in quality of life*, 15(2), 301-306. https://doi.org/10.1007/s11482-018-9688-y

Kingery, J. N., Erdley, C. A., & Scarpulla, E. (2020). Developing social skills. *In Social Skills Across the Life Span*, 25–45. https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00002-0

Kline, R. B. (2023). *Principles and practices of structural equation modeling (Forth Eds.)*. NewYork: Guilford. https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462551910

Li, J. B., Willems, Y. E., Stok, F. M., Deković, M., Bartels, M., & Finkenauer, C. (2019). Parenting and self-control across early to late adolescence: A three-level meta-analysis. *Perspectives on Psychological Science*, 14(6), 967-1005. https://doi.org/10.1177/1745691619863046

Lissa, V., Caspar, J., Keizer, R., Lier, V., Pol, A. C., Meeus, W. H. J., et al. (2019). The role of fathers' versus mothers' parenting in emotion-regulation development from midlate adolescence: Disentangling between-family differences from within-family effects. *Developmental Psychology*, 55(2), 377–389. https://doi.org/10.1037/dev0000612

Littman-Ovadia, H., & Steger, M.S. (2010). Character strengths and well-being among volunteers and employees: Toward an integrative model. *The Journal of Positive Psychology*,5, 419–430. http://doi.org/10.1080/17439760.2010.516765.

Liu, Q., & Wang, Z. (2021). Associations between parental emotional warmth, parental attachment, peer attachment, and adolescents' character strengths. *Children and Youth Services Review*, 120, 105765. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105765.

Martinez-Marti, M.L., & Ruch, W. (2017). Character strengths predict resilience over and above positive affect, self-efficacy, optimism, social support, self-esteem, and life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 12, 110–119. http://doi.org/10.1080/17439760.2016.1163403.

Moran, K. M., Turiano, N. A., & Gentzler, A. L. (2018). Parental warmth during childhood predicts coping and well-being in adulthood. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 610–621. doi: 10.1037/fam0000401

Ngai, S. S. Y. (2015). Parental bonding and character strengths among Chinese adolescents in Hong Kong. *International Journal of Adolescence and Youth*, 20(3), 317-333. https://doi.org/10.1080/02673843.2015.1007879

Proyer, R. T. (2021). Positive Psychology. In: Shackelford, T.K. Weekes-Shackelford, V.A. (eds) *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_1496

Ruiz, Y., Taylor, Z. E., & Cavin, R. (2021). Parent-Adolescent Communication as a Protective Factor against Adolescent Alcohol and Tobacco Use: Reported Narratives From Youth From Latinx Farmworker Families. *Journal of Adolescent Research*, 36(4), 315-341. https://doi.org/10.1177/0743558420906084

Sağkal, A. S. (2019). Direct and indirect effects of strength-based parenting on adolescents' school outcomes: Exploring the role of mental toughness. *Journal of Adolescence*, 76, 20-29. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.08.001

Sarstedt, M., Ringle, C.M., Hair, J.F. (2022). Partial Least Squares Structural Equation Modeling. In: Homburg, C., Klarmann, M., Vomberg, A. (eds) *Handbook of Market Research*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57413-4_15

Vylobkova, V., Heintz, S., Gander, F., Wagner, L., & Ruch, W. (2023). Convergence and psychometric properties of character strengths measures: The VIA-IS and the VIA-IS-R. *Journal of Personality Assessment*, 105(1), 14-21. https://doi.org/10.1080/00223891.2022.2044342

Wagner, L., Gander, F., Proyer, R. T., & Ruch, W. (2020). Character strengths and PERMA: Investigating the relationships of character strengths with a multidimensional framework of well-being. *Applied Research in Quality of Life*, 15(2), 307-328. https://doi.org/10.1007/s11482-018-9695-z

Walton, G. E., Hibbard, D. R., Coughlin, C., & Coyl-Shepherd, D. D. (2020). Parenting, personality, and culture as predictors of perfectionism. *Current Psychology*, 39, 681-693. https://doi.org/10.1007/s12144-018-9793-y

Zhao, G., Kong, F., & Liu, Z. (2018). Parental warmth and adolescents' gratitude: The mediating effect of responsibility and the belief in a just world. *Psychological Development and Education*, 34(3), 257–263. https://doi.org/10.16187/j.cnki.issn1001-4918.2018.03.01

Zubair, A., Kamal, A., & Artemeva, V. (2018). Gender differences in character strengths, social competence, and peer relations among Pakistani and Russian university students. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 607-626. https://link.gale.com/apps/doc/A676633861/AONE?u=anon~fb3a8ae5&sid=googleScholar&xid=63922894

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-17]